

[Evaluation of the effectiveness of value-based management in an ecosystem of innovation]. *Visnyk NU «Lvivska politehnika»*, no. 714 (2011): 348-357.

Kharina, N. L., and Babenkova, E. V. "Nematerialnye faktory rosta stoimosti kompanii i ikh rol v realizatsii strategicheskikh zadach kompanii" [Intangible value of growth factors and their role in implementing the strategic objectives of the company]. *Ekonomika i upravlenie: proshloe, nastoiashchee, budushchee*. Novosibirsk: Sibirskaiia assotsiatsiia konsultantov, 2011.

Kazantseva, S. A. "Problemy opredeleniia faktorov, vliiaushchikh na formirovanie stoimosti predpriiatiia" [Problem of determining the factors influencing the formation of enterprise value]. *Aktualnye voprosy ekonomiki i upravleniia*. Moscow: RIOR, 2011. 183-188.

Makariuk, O. V. "Upravlinnia vartistiu biznesu v konteksti formuvannia ioh bezpeky i rozvytku" [Cost Management business in the context of its security and development]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2011): 131-138.

Mendrul, O. H. *Upravlinnia vartistiu pidpriemstv* [Cost Management businesses]. Kyiv: KNEU, 2002.

Novykova, I. V. "Vartistno-orientovane upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva" [Value-oriented management of the investment activities of the company]. *Dys. ... kand. ekon. nauk*, 2013.

Rappaport, A. *Creating shareholder value: a guide for managers and investors*. New York: Free Press, 1998.

Sytnyk, H. V. "Tsilyova funktsiia pidpriemstva : evoliutsiia kontseptsii ta suchasni pohlyady" [The objective function of the enterprise: the evolution of concepts and modern looks]. *Problemy ekonomiky*, no. 1 (2013): 243-254.

Shyshova, Yu. H., and Kostel, M. V. "Vartistno-orientovane upravlinnia pidpriemstvamy v umovakh ekolohoorientovanoho rozvytku na osnovi metodu vartistnykh rozryviv" [Value-oriented management in terms of ekolohoorientovanoho on the basis of cost breaks]. *Problemy ekonomiky*, no. 4 (2013): 206-214.

Samokhvalov, V. "Kak opredelit kluchevye finansovye faktory stoimosti?" [How to identify key financial value drivers?]. *Korporativnye finansy*, no. 5 (2004): 34-38.

Tarasenko, S. I. "Formuvannia systemy faktoriv vartosti pidpriemstva" [Formation of the factors of value]. *Kultura narodov Prychernomoria*, no. 80 (2006): 149-153.

УДК 657.471.61

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ У ВИНОРОБСТВІ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

© 2014 КОНДРИЧ В. І.

УДК 657.471.61

Кондрич В. І. Класифікація витрат у виноробстві: проблеми й перспективи розвитку

Метою написання статті є узагальнення позицій щодо класифікації та формування теоретичного обґрунтування класифікаційних ознак і розмежування витрат у галузі виноробства. В основу вибору класифікації покладено потреби системи управління та його основні функції. Позиція щодо застосування класифікації повинна базуватися на тому, що результатом буде досягнення кращих показників діяльності. У результаті здійснення наукових досліджень, з урахуванням існуючих досягнень у цьому напрямі, запропоновано класифікацію витрат, яка відповідає специфіці діяльності підприємств виноробної галузі, дає змогу посилити контроль за витратами на різних етапах виробництва та сприяє підвищенню результативності діяльності загалом. Перспективи здійснення подальших наукових досліджень полягають у забезпеченні засад відображення витрат за запропонованими класифікаційними групами в системі документування та бухгалтерських рахунків.

Ключові слова: підприємство, виноробна галузь, управління, функції, витрати, класифікація, удосконалення.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Кондрич Василь Іванович – молодший науковий співробітник, Науково-дослідний інститут інноваційного розвитку та державотворення, Тернопільський національний економічний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46020, Україна)

E-mail: kondrychv@gmail.com

УДК 657.471.61

Кондрич В. И. Классификация затрат в виноделии: проблемы и перспективы развития

Целью написания статьи является обобщение позиций по классификации, формирование теоретического обоснования классификационных признаков и разграничение затрат в области виноделия. В основу выбора классификации положены потребности системы управления и его основные функции. Обоснованным является вывод о том, что применение классификации должно сопровождаться достижением лучших показателей деятельности предприятия. В результате осуществления научных исследований, с учетом существующих позиций в этом направлении, предложена классификация расходов, соответствующая специфике деятельности предприятий винодельческой отрасли, которая позволяет усилить контроль над расходами на различных этапах производства, а также способствует повышению результативности деятельности в целом. Перспективы осуществления дальнейших научных исследований заключаются в обеспечении основ отражения расходов по предложенным классификационным группам в системе документирования и бухгалтерских счетов.

Ключевые слова: предприятие, винодельческая отрасль, управление, функции, расходы, классификация, совершенствование.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Библ.:** 9.

Кондрич Василий Иванович – младший научный сотрудник, Научно-исследовательский институт инновационного развития и развития государства, Тернопольский национальный экономический университет (ул. Львовская, 11, Тернополь, 46020, Украина)

E-mail: kondrychv@gmail.com

UDC 657.471.61

Kondrych V. I. Cost Classification in Winemaking: Problems and Prospects

The purpose of this article is to summarize the position on the classification, the formation of a theoretical study of classifications and delineation of the costs in the field of winemaking. The basis of the choice of classification is based on the needs of the management system and its basic functions. It is reasonable to conclude that the use of the classification must be accompanied by achieving the best performance of the enterprise. As a result of research, taking into account the existing position in this regard, a classification of expenditure corresponding to the specifics of the wine industry enterprises was proposed, which allows for greater control over the costs of the various stages of production, as well as contributes to the effectiveness of the whole. Prospects of the further research are to provide the foundations to reflect the costs for the proposed classification groups in the system documentation and accounting records.

Key words: enterprise, wine industry, management, functions, costs, classification, improving.

Pic.: 4. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Kondrych Vasyil I. – Junior Researcher, Research Institute of Innovative Development and the State Development, Ternopil National Economic University (vul. Lvivska, 11, Ternopil, 46020, Ukraine)

E-mail: kondrychv@gmail.com

Виноробство в умовах ринку характеризується наявністю низки проблемних аспектів і вимагає забезпечення кращих результатів при найменших витратах, найсуворішого дотримання режиму економії. Цього неможливо досягти без належної організації обліку й спостереження за всіма складовими виробничої собівартості, глибокого аналізу витрат по статтях і елементах. При цьому особливої актуальності набуває вдосконалення класифікації, завдяки якій витрати можна об'єктивно оцінити та виробити дієвий оптимізаційний механізм управління ними. Таким чином, класифікація витрат є досить важливою, оскільки з її допомогою відбувається розмежування витрат на певні групи, що, у свою чергу, позитивно впливає на організацію та ведення обліку. Також вона, головним чином, впливає на розуміння управлінським персоналом витрат, понесених підприємством на виробництво конкретного виду продукції та на його реалізацію.

Особливості, притаманні підприємствам виноробної галузі, мають суттєвий вплив на організацію обліку витрат і управління ними. В умовах нестабільності та впливу ринкових механізмів основним завданням суб'єктів господарювання є максимізація позитивних результатів діяльності. Її досягнення неможливе без оптимізації витрат і всебічної економії ресурсів. У цьому контексті удосконалення класифікації, як основи поліпшення організації обліку й контролю витрат, а також управління ними виступає достатньо дієвим важелем підвищення ефективності та результативності діяльності виноробних підприємств. Реальним підґрунтям такого вдосконалення є наявність галузевої специфіки та розвиток теорії і практики з цих питань. Відповідно, завданням науково дослідження є критична оцінка діючих підходів до класифікації з метою вироблення зважених пропозицій, які б сприяли поліпшенню обліку та управління витратами.

Питанням обліку та класифікації витрат присвячені роботи низки вітчизняних і зарубіжних науковців. Вони, зокрема досліджувалися українськими вченими М. Т. Білухою, Ф. Ф. Бутинцем, П. І. Гайдуцьким, Н. М. Грабовою, З. В. Гуцайлюком, М. Я. Дем'яненком, З. В. Задорожним, Г. Г. Кірейцевим, Я. Д. Крупкою, А. М. Кузьмінським, Н. Г. Мельник, М. С. Пушкарем, С. В. Сисюк, В. В. Сопком та іншими. Однак багато проблемних питань продовжують залишатися невирішеними та вимагають дослідження і узагальнення, особливо з урахуванням галузевої специфіки. Це також стосується такої важливої ділянки як класифікація витрат.

Власне цілком справедливим є твердження Н. Г. Мельник і С. В. Сисюк, які зазначають, що ринкові умови вимагають від суб'єктів господарювання використання усіх важелів для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування. У зв'язку з цим оптимізація витрат, підкреслюють науковці, може бути використана для цього як найбільш ефективна та дієва компонента системи керування [7, с. 216].

Інші вчені, Г. М. Рябенко та Ю. С. Резніченко, вважають, що конкретні параметри класифікації й обліку витрат підприємства визначаються економічними, юридичними, організаційними, технологічними умовами, а також компетентністю керівників і, відповідно, їхніми потребами в управлінській інформації. Класифікація дає змогу ефективно керувати витратами та вести чіткий їх облік та досягати поставленої мети діяльності підприємства [6, с. 320].

Витрати, як справедливо стверджує Ф. Ф. Бутинець, не є однорідними ні за своїм складом, ні за значенням в діяльності підприємства, тому для їх обґрунтування важ-

ливим є формування науково обґрунтованої класифікації. Визначальними факторами, які впливають на складність встановлення класифікації витрат підприємства, є масштаб виробництва, різні технології та різноманітність самих витрат [2, с. 11]. Вчений деталізує ознаки, за якими класифікуються витрати, подає характеристику й розглядає склад витрат по них, акцентує увагу на класифікації за елементами витрат, а також обґрунтовує позицію про те, що в подальшому дослідження варто переводити в русло розробки шляхів удосконалення управління витратами.

Дослідження низки інших літературних джерел вказує на достатню прогресивність результатів наукових пошуків, проте, незважаючи на велику кількість класифікацій витрат підприємства, продовжують існувати можливості вдосконалення, особливо з урахуванням специфіки виноробної галузі. У зв'язку з цим *метою* написання статті є узагальнення існуючих позицій та розробка на цій основі пропозицій з удосконалення класифікації витрат для суб'єктів виноробної галузі.

Класично, за допомогою системи обліку, підприємство має можливість, *по-перше*, проконтролювати кожну статтю витрат, *по-друге*, провести аналіз витратного механізму, *по-третє*, підготувати дані для калькулювання собівартості одиниці продукції (робіт чи послуг), *по-четверте*, використати дані обліку для планування витрат на майбутнє. Насамкінець, заповнити форми фінансової звітності – «Звіт про фінансові результати (ф. № 2)» і «Примітки до фінансової звітності». Завдання, які вирішує класифікація витрат, представлено на *рис. 1*.

У даний час класифікація витрат виступає проблемою бухгалтерського обліку. Це пов'язано з тим, що існує велика кількість різних підходів до її здійснення, а також налічується понад тридцять різних класифікаційних ознак. Науковці з цього приводу вказують також на те, що попри значну кількість запропонованих підходів до класифікації, усі вони не позбавлені недоліків. Зокрема, вказується на однобічність, негнучкість, недостатню повноту й неузгодженість класифікацій [9, с. 203].

Ці характеристики свідчать про те, що існуючі класифікації, як правило, адаптовані та орієнтовані на забезпечення виконання конкретної функції, не можуть органічно вписуватися в загальну інформаційну систему й доповнювати одна одну. Окрім цього, ускладненою є можливість порівняння рівнів витрат, які відображаються за різними класифікаційними ознаками. Окреслені недоліки свідчать про неспроможність більшості класифікацій забезпечити інформаційну обґрунтованість управлінських рішень та визначають високу актуальність проблем побудови механізму класифікації.

Таким чином, вибір класифікаційних ознак – достатньо складний процес, який вимагає врахування інтересів управлінських служб. З цього приводу Нападовська Л. В. стверджує, що «ознак класифікації має бути рівно стільки, щоб можна було з їх допомогою отримати найбільш повну інформацію з метою задоволення потреб різних груп споживачів» [4, с. 34].

Підтримуючи цю позицію, зазначимо, що оптимальність, як критерій цього вибору, повинен обов'язково братися до уваги. Зайва деталізація та формування надлишку інформації негативно позначаються на результатних даних і призводять до упередженості при прийнятті управлінських рішень, а також їхній затримці. Остання пояснюється тим, що керівникам для опрацювання отриманої інформації необхідно витратити більше часу.

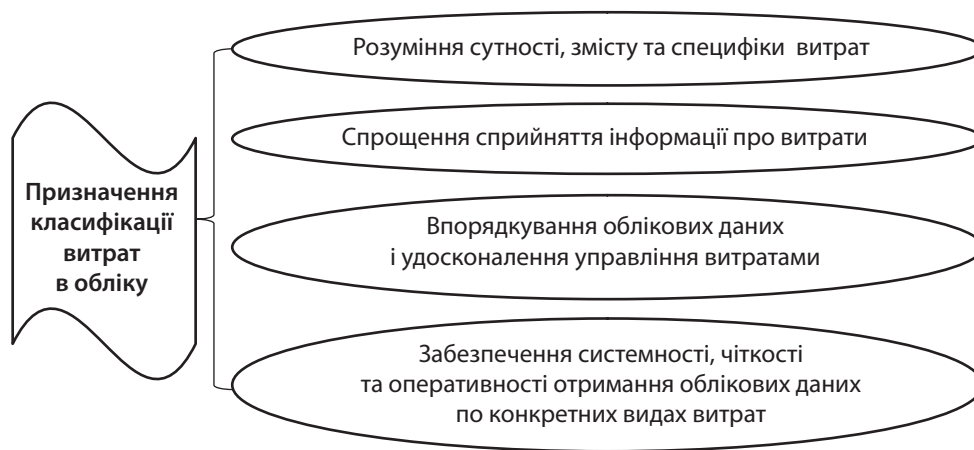

Рис. 1. Призначення класифікації витрат в обліку

З агалом, дослідження спеціальної літератури дали змогу встановити, що для вдосконалення класифікації витрат передусім необхідно визначити напрямки, за якими доцільно об'єднувати види витрат. Зокрема, Я. В. Соколов виділив такі основні напрямки: 1) для цілей калькулювання і бюджетування (забезпечує рутинні операції, що повторюються із заданою періодичністю); 2) для прийняття ситуаційних оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень; 3) для цілей контролю і управління підрозділами підприємства [8, с. 41]. Кожен із названих напрямків класифікації забезпечує виконання завдань відповідно до вимог управлінського персоналу. Так, група витрат для цілей калькулювання забезпечує раціональне включення саме виробничих витрат до собівартості продукції (робіт, послуг); згруповані витрати з метою прийняття управлінських рішень значно полегшують роботу керівництва та дають можливість швидше впливати на рівень витрат, усуваючи перевитрачання. Вибір і використання класифікації для управлінських цілей має належати до компетенції управлінських працівників. Натомість класифікація, здатна спростити працю облікових працівників, повинна обґрунтовуватися саме потребами бухгалтерських служб. Ідеальний варіант комплексності вирішення цієї проблеми дійсно буде сприяти вдосконаленню інформаційної бази управління та не вимагатиме зайвих затрат часу працівників бухгалтерських служб з її формування. Достатньо зваженою у цьому плані є класифікація витрат підприємства відповідно до функцій та завдань контролінгу, запропонована Паскаловою А. Г. Вона пропонує перегрупувати витрати відповідно до функцій та завдань контролінгу.

При цьому до останніх вона відносить: участь у прийнятті рішень (або сприяння прийняттю рішень), прогнозування, планування, нормування, організацію, облік, контроль, координацію та регулювання, мотивацію (стимулювання), аналіз і калькулювання. На думку науковця, запропонована класифікація об'єднує в собі найактуальніші для потреб контролінгу витрат класифікаційні ознаки та види витрат, а тому дозволяє своєчасно прийняти ефективне управлінське рішення [5, с. 214 – 217].

Розвиваючи цю позицію й підтримуючи думку вітчизняних науковців про те, що класифікація має забезпечувати виконання функцій управління [1; 2; 3; 9], вважаємо за доцільне розглядати її в цьому контексті, розширивши перелік витрат, які підпорядковуються кожній з них (рис. 2).

На рис. 2 наведено найсуттєвіші, на нашу думку, класифікаційні ознаки, без яких ефективна реалізація згаданих функцій неможлива. Водночас вони можуть бути органічно доповнені іншими.

Серед важливих нормативних документів, якими регламентується порядок формування витрат на виробництво, необхідно виділити Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», а також Податковий кодекс України. Класифікацію витрат за П(С)БО 16 «Витрати» зображено на рис. 3.

Усі витрати підприємства, згідно з П(С)БО 16, поділяють на виробничі, операційні та інші витрати діяльності. Класифікація витрат за економічними елементами дає можливість знати структуру собівартості та дозволяє проводити цілеспрямовану політику покращення економіки підприємства. Але ця класифікація не дозволяє визначити важливий економічний показник – собівартість однієї одиниці продукції.

У свою чергу, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО 1) «Подання фінансових звітів» рекомендує два варіанти групування витрат операційної діяльності для складання Звіту про фінансові результати – по функціях і по елементах, структуру яких зображено в табл. 1.

Таблиця 1

Групування витрат за МСБО для складання Звіту про фінансові результати

Групування за функціями	Групування за елементами
Дохід від продажу	Дохід від продажу
Собівартість продажу	Інший дохід
Валовий прибуток	Зміни запасів готової продукції та незавершеного виробництва
Інший дохід	Сировина та витратні матеріали
Витрати на збут	Витрати на виплати працівникам
Адміністративні витрати	Витрати на амортизацію
Інші витрати	Зовнішні послуги
Прибуток	Інші витрати

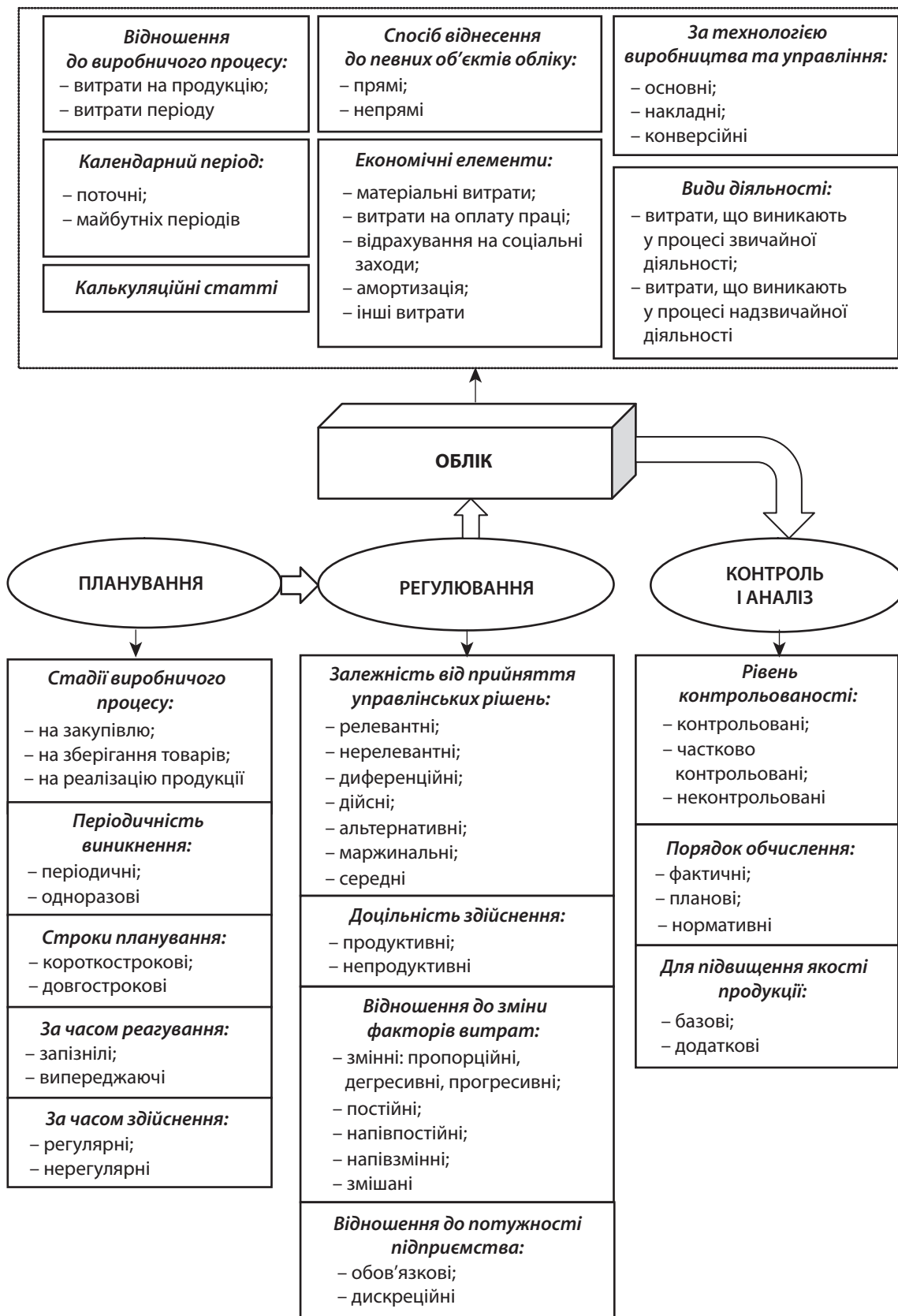

Рис. 2. Класифікація витрат за функціями управління

Джерело: розроблено на основі [1; 2; 3; 9].

Країни, які визнають МСБО, вибирають один із вказаних варіантів і включають його до нормативних актів з бухгалтерського обліку.

Справедливо визнати, що єдину класифікацію витрат для всіх підприємств і галузей розробити неможливо. Те, що підходить для одного підприємства, може не працюва-

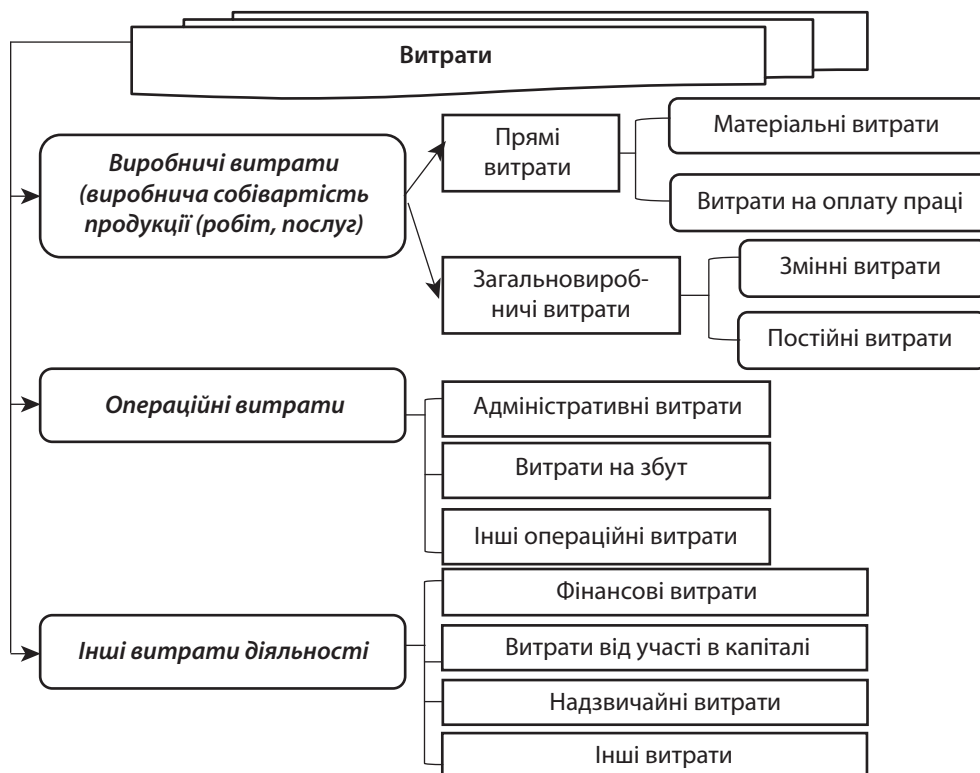

Рис. 3. Класифікація витрат згідно з П(С)БО 16 «Витрати»

ти для іншого. Тим не менше, такий недолік універсальності не може бути причиною невикористання системи класифікації, запропонованої на рис. 2.

Отже, досліджуючи види виробничих витрат, приходимо до висновку, що дане питання знаходиться у невід'ємному зв'язку з питанням технологічного процесу, який і є основою, тобто джерелом, їхнього виникнення та різноманітності. У галузі виноробства специфіка процесу виробництва дозволяє класифікувати витрати за такими ознаками:

1) за обсягом виробництва вина (змінні та постійні). Змінними витратами у виноробстві є: витрати на сировину, освітлення, опалення, водопостачання виробничих приміщень, витрати на оплату праці робітників, а постійними: амортизація виробничого обладнання, малоцінних і швидкозношуваних предметів, витрати пов'язані з оплатою службових відряджень, платежі з обов'язкового страхування, орендна плата;

2) за економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати на соціальне страхування, амортизація та інші витрати технологічного процесу виробництва вина). Елементи витрат тут мають бути економічно однорідними;

3) за місцем виникнення витрат, тобто за переділами технологічного процесу виробництва вина (витрати з переробки сировини, витрати на зберігання, технологічна обробка виноматеріалів і догляду за ними, витрати на виробництво вакуум-сусла, витрати на витримку виноматеріалів;

4) за центрами витрат (відповідно до кількості марок вина);

5) за центрами відповідальності (відповідно до кількості видів продукції);

6) за нормуванням витрат (нормовані та ненормовані). Під нормуванням витрат слід розуміти встановлення

максимально допустимої планової величини виробничо-технологічних витрат виробництва вина;

7) за часом виникнення (планові та фактичні). Планові значення виробничих витрат встановлюються у процесі бюджетування, фактичні розміри витрат дозволяють здійснити їх аналіз та вжити необхідних управлінських рішень щодо оптимізації;

8) за можливістю включення до виробничої собівартості (прямі та непрямі). До непрямих витрат виноробних підприємств належать загальновиробничі витрати, які виникають на кожному з переділів та включають;

9) за статтями калькуляції: матеріальні витрати; витрати на оплату праці та соціальне страхування; амортизація; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати;

10) за відношенням до виду виробництва (витрати основного виробництва та витрати допоміжного виробництва). До витрат допоміжного виробництва включаються витрати, що виникли в допоміжних цехах.

Запропонована класифікація виробничих витрат виноробних підприємств наведена на рис. 4.

Запропонована класифікація дає змогу здійснювати групування виробничих витрат для можливості отримання необхідних відомостей у цілях управління, сприяє розробці аналітичного обліку відповідних витрат, визначенню основних складових компонент для розробок первинної та зведеної документації про виробничі витрати на виробництво вина, а також дозволяє удосконалити процес калькулювання як в частині документування, так і в частині чіткого визначення складових виробничої собівартості продукції виноробства.

ВИСНОВКИ

Отже, у результаті дослідження даної проблематики згруповано підходи до визначення критеріїв класифікації витрат у науковій літературі, розглянуто класифікацію ви-

Рис. 4. Класифікація виробничих витрат виноробних підприємств

трат за основними функціями управління, на основі дослідження особливостей технології виробництва винопродукції запропоновано класифікацію витрат у виноробних підприємствах. У перспективі актуальним і проблемним напрямом наукових досліджень є пошук шляхів удосконалення обліку витрат, а саме – їхнього документального забезпечення та відображення в системі рахунків. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Абрамова О. В.** Управління якістю: класифікація витрат для забезпечення системи якості / О. В. Абрамова // Бізнес Інформ. – 2011. – № 6. – С. 82 – 85.
2. **Бутинець Ф. Ф.** Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Вип. 1 (22). – 2012. – С. 11 – 18.
3. **Мальцев М.** Особенности постановки управленческого учета на промышленных предприятиях / М. Мальцев // Консалтинговая группа «Здесь и сейчас» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.zis.by/articles/consult/0002346/
4. **Нападовська Л. В.** Управлінський облік : монографія / Л. В. Нападовська. – Д. : Наука і освіта, 2000. – 450 с.
5. **Паскалова А. Г.** Класифікація витрат підприємства відповідно до функцій та завдань контролінгу / А. Г. Паскалова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 2. – С. 212 – 217.
6. **Рябенко Г. М.** Щодо економічної сутності витрат та їх класифікації / Г. М. Рябенко, Ю. С. Резніченко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 319 – 321.
7. **Сисюк С. В.** Витрати на управління: історія розвитку облікової категорії / С. В. Сисюк, Н. Г. Мельник // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 4(62). – С. 216 – 218.
8. **Соколов В. Я.** Учет затрат – от теории к практике / В. Я. Соколов // Бухгалтерский учет. – 2005. – № 6. – С. 44 – 47.

9. **Ющак Ж. М.** Класифікація витрат, орієнтована на ефективне управління підприємством / Ж. М. Ющак // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 3(61). – С. 203 – 208.

REFERENCES

- Abramova, O. V. «Upravlinnia yakosti: klasyfikatsiia vytrat dlia zabezpechennia systemy yakosti» [Quality Management: Classification costs for system quality]. *Biznes Inform*, no. 6 (2011): 82-85.
- Butynets, F. F. «Vytraty vyrobnytstva ta ikh klasyfikatsiia dlia potreb upravlinnia» [Production costs and their classification for the purposes of administration]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 1 (22) (2012): 11-18.
- Maltsev, M. «Osobennosti postanovki upravlencheskogo ucheta na promyshlennykh predpriatiiakh» [Features of management accounting in the industry]. <http://www.zis.by/articles/consult/0002346/>
- Napadovska, L. V. *Upravlinskyi oblik* [Management Accounting]. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita, 2000.
- Paskalova, A. H. «Klasyfikatsiia vytrat pidpriemstva vidpovidno do funktsii ta zavdan kontrolinhu» [Classification of costs according to company functions and tasks controlling]. *Biznes Inform*, no. 2 (2013): 212-217.
- Riabenco, H. M., and Reznichenko, Yu. S. «Shchodo ekonomichnoi sutnosti vytrat ta ikh klasyfikatsii» [With regard to the economic substance of costs and their classification]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 6 (2013): 319-321.
- Sysiuk, S. V., and Melnyk, N. H. «Vytraty na upravlinnia: istoriia rozvytku oblikovoi katehorii» [Costs of control: the history of accounting category]. *Visnyk ZhDTU*, no. 4 (62) (2012): 216-218.
- Sokolov, V. Ya. «Uchet zatrat – ot teorii k praktike» [Cost Accounting – from theory to practice]. *Bukhhalterskiy uchet*, no. 6 (2005): 44-47.
- Yushchak, Zh. M. «Klasyfikatsiia vytrat, oriietovana na efektyvne upravlinnia pidpriemstvom» [Classification of costs, focused on effective management]. *Visnyk ZhDTU*, no. 3 (61) (2012): 203-208.